ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2015
COM(2015) 204 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για μη μεταποιημένα τρόφιμα, τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή 2
2. Υποχρεωτική και προαιρετική επισήμανση 3
3. Πεδίο των εξεταζόμενων τροφίμων 3
4. Επισκόπηση του τομέα και της αλυσίδας εφοδιασμού 4
4.1. Επισκόπηση του τομέα τροφίμων στην ΕΕ 4
4.2. Επισκόπηση της αλυσίδας εφοδιασμού για την παραγωγή τροφίμων 4
4.3. Χρήση της προαιρετικής επισήμανσης της καταγωγής και συστήματα ποιότητας της ΕΕ 5
5. Στάση των καταναλωτών απέναντι στις πληροφορίες για την καταγωγή των τροφίμων 5
6. Πιθανά σενάρια και κανόνες εφαρμογής για την παροχή επισήμανσης καταγωγής σε μη μεταποιημένα τρόφιμα, σε τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και σε συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου 6
7. Ανάλυση κόστους και οφέλους των διάφορων σεναρίων 7
7.1. Ο αντίκτυπος στη συμπεριφορά των καταναλωτών 7
7.2. Οικονομικός αντίκτυπος 7
7.2.1. Λειτουργικό κόστος για τους ΥΕΤ 7
7.2.2. Αντίκτυπος στην εσωτερική αγορά και στο διεθνές εμπόριο 8
7.2.3. Διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις 8
7.2.4. Πρόσθετη επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές 9
7.2.5. Κόστος για τους καταναλωτές 9
7.2.6. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις 9
7.3. Κόστος και οφέλη των διάφορων σεναρίων 9
8. Συμπεράσματα 12

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για μη μεταποιημένα τρόφιμα, τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 26 παράγραφοι 5 και 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές («κανονισμός ΠΤΚ»)[1] απαιτεί να υποβάλει η Επιτροπή σειρά εκθέσεων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την πιθανότητα επέκτασης της υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής για τις ακόλουθες κατηγορίες τροφίμων:

α) είδη κρεάτων εκτός του βοδινού και του χοιρινού κρέατος και του κρέατος αιγοπροβάτων και πουλερικών·

β) γάλα·

γ) γάλα ως συστατικό γαλακτοκομικών προϊόντων·

δ) μη μεταποιημένα τρόφιμα·

ε) προϊόντα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό·

στ) συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου.

Η παρούσα έκθεση καλύπτει τα μη μεταποιημένα τρόφιμα, τα τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και τα συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 7 του κανονισμού ΠΤΚ, η έκθεση αναλύει:

– την ανάγκη ενημέρωσης του καταναλωτή·

– την εφικτότητα της εν λόγω επισήμανσης· και

– το κόστος και τα οφέλη της επιβολής τέτοιων μέτρων, συμπεριλαμβανομένου του νομικού αντικτύπου στην εσωτερική αγορά και του αντικτύπου στο διεθνές εμπόριο.

Η παρούσα έκθεση στηρίζεται, κυρίως, αφενός στα αποτελέσματα εξωτερικής μελέτης που ανέθεσε η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (DG SANTE) και εκτέλεσε η Κοινοπραξία Αξιολόγησης της Τροφικής Αλυσίδας (FCEC)[2], και η οποία περιλάμβανε έρευνες και περιπτωσιολογικές μελέτες για

[1] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές (ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 18).

[2] Μελέτη σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για μη μεταποιημένα τρόφιμα, τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου (Study on the mandatory indication of country of origin or place of provenance of unprocessed foods, single ingredient products and ingredients that represent more than 50% of a food) - Τελική έκθεση - Food Chain Evaluation Consortium (FCEC) -

καταναλωτές, υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων (ΥΕΤ) και αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και, αφετέρου, σε άλλες διαθέσιμες πηγές για το θέμα αυτό.

Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ (DG GROW) πραγματοποίησε «τεστ ΜΜΕ» του οποίου τα αποτελέσματα ενσωματώθηκαν στη μελέτη της FCEC.

2. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

Σήμερα ισχύουν υποχρεωτικοί κανόνες για την επισήμανση της καταγωγής για διάφορα τρόφιμα, όπως το μέλι[3], τα οπωροκηπευτικά[4], τα ψάρια[5] (όχι τα ιχθυοπροϊόντα όπως είναι τα παρασκευάσματα και οι κονσέρβες ψαριών), το βοδινό κρέας και τα προϊόντα βοδινού κρέατος[6], το ελαιόλαδο[7], το κρασί[8], τα αβγά[9] και τα εισαγόμενα πουλερικά[10].

Ο κανονισμός ΠΤΚ επέβαλε την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής για το νωπό, το διατηρημένο με απλή ψύξη και το κατεψυγμένο χοιρινό κρέας και κρέας αιγοπροβάτων και πουλερικών, οι δε κανόνες εφαρμογής του θεσπίστηκαν με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1337/2013 της Επιτροπής[11].

Πέρα από τους κανόνες αυτούς για την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής, οι ΥΕΤ έχουν το δικαίωμα να επισημαίνουν με δική τους πρωτοβουλία τη χώρα ή την

---

http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/index_en.htm

3 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 1671.

4 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (Ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ) και εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 543/2011 της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2011, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους τομείς των οπωροκηπευτικών και των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών, ΕΕ L 157 της 15.6.2011, σ. 1-163.

5 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1.

6 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,της 17ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, ΕΕ L 204 της 11.8.2000, σ.1.

7 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 29/2012 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 2012, για τα πρότυπα εμπορίας του ελαιολάδου, ΕΕ L 12 της 14.1.2012, σ. 14-21.

8 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (Ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ).

9 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 589/2008 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών, ΕΕ L 163 της 24.6.2008, σ. 6-23.

10 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 543/2008 της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τους κανόνες εμπορίας για το κρέας πουλερικών, ΕΕ L 157 της 17.6.2008, σ. 46-87.

11 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1337/2013 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την ένδειξη της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για τα νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα κρέατα χοιροειδών, προβατοειδών, αιγοειδών και πουλερικών, ΕΕ L 335 της 14.12.2013, σ. 19.

περιφέρεια καταγωγής, εφόσον πληρούν τις ισχύουσες διατάξεις του κανονισμού ΠΤΚ.

3. ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Τα «μη μεταποιημένα τρόφιμα» ορίζονται στον κανονισμό ΠΤΚ και είναι τα τρόφιμα που δεν έχουν υποστεί μεταποίηση και τα οποία περιλαμβάνουν τα προϊόντα που έχουν υποστεί διαίρεση, χωρισμό, αποκοπή, κοπή, αφαίρεση οστών, πολτοποίηση, αποφλοίωση, εκδορά, κονιοποίηση, τεμαχισμό, καθαρισμό, καλλωπισμό, άλεση, αφαίρεση του κελύφους, ψύξη, κατάψυξη, βαθιά κατάψυξη, ή απόψυξη. Για παράδειγμα, το αλεύρι, το ρύζι και οι κομμένες σαλάτες πράσινων λαχανικών θεωρούνται μη μεταποιημένα τρόφιμα.

Ο κανονισμός ΠΤΚ, ωστόσο, δεν περιέχει ορισμό για τα «τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό». Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, ως τέτοια τρόφιμα νοούνται τα προϊόντα που περιέχουν ένα μόνο συστατικό ή μία μόνο πρώτη ύλη. Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν η ζάχαρη, ο ντοματοπελτές, τα φυτικά έλαια που προέρχονται από ένα μόνο φυτικό είδος ή οι κατεψυγμένες τηγανητές πατάτες, εφόσον δεν έχει προστεθεί στα προϊόντα αυτά ούτε πρόσθετο ούτε αλάτι.

Ο κανονισμός ΠΤΚ δεν περιέχει ορισμό ούτε για τα συστατικά που αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 50 % του τροφίμου και ούτε ορίζει σε τι αναφέρεται το όριο του 50 % (όγκος, βάρος κ.λπ.). Συστατικά που εμπίπτουν σ' αυτή την κατηγορία θα μπορούσαν να είναι, για παράδειγμα, η ντομάτα σε σάλτσα ντομάτας, το φρούτο σε χυμό φρούτου, το αλεύρι σε ψωμί (τομέας αρτοποιίας).

4. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

4.1. Επισκόπηση του τομέα τροφίμων στην ΕΕ

Ο τομέας τροφίμων και ποτών στην ΕΕ έχει κύκλο εργασιών 1 048 δισεκατομμυρίων ευρώ, παράγει προστιθέμενη αξία 206 δισεκατομμυρίων ευρώ και απασχολεί 4,2 εκατομμύρια ανθρώπους, στοιχεία που τον καθιστούν τον μεγαλύτερο τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας και πρώτο εργοδότη στην ΕΕ.

Στον τομέα αυτόν δραστηριοποιούνται 286 000 επιχειρήσεις, από τις οποίες το 99 % είναι ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των μικροεπιχειρήσεων).

4.2. Επισκόπηση της αλυσίδας εφοδιασμού για την παραγωγή τροφίμων

Στους περισσότερους τομείς τροφίμων της ΕΕ οι ΥΕΤ προμηθεύονται πρώτες ύλες από πολλαπλές πηγές. Για εμπορεύματα όπως ο καφές ή το αλεύρι οι διαφορετικές πηγές πρώτων υλών είναι απαραίτητες για να διατηρείται η επιθυμητή ποιότητα του προϊόντος και να αποφεύγονται οι διακυμάνσεις λόγω εποχικότητας. Η τιμή αποτελεί επίσης βασική παράμετρο, γι' αυτό αλλάζει η καταγωγή της πρώτης ύλης, ώστε να ελαχιστοποιείται το κόστος. Όταν χρησιμοποιούνται πολλαπλές πηγές, σύμφωνα με τη μελέτη της FCEC, το 50 % των ΥΕΤ αλλάζουν την καταγωγή των συστατικών τους τουλάχιστον 3 φορές τον χρόνο. Όσο πιο σύνθετη και εξελιγμένη είναι η αλυσίδα εφοδιασμού, τόσο πιο δύσκολη γίνεται η επισήμανση της καταγωγής.

Όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα, σύμφωνα με την επιταγή της νομοθεσίας της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων[12], οι ΥΕΤ πρέπει να μπορούν να ταυτοποιήσουν τους άμεσους προμηθευτές και τους άμεσους πελάτες τους. Αυτή η ιχνηλασιμότητα του ενός σταδίου πριν και ενός σταδίου μετά είναι συνήθως η μόνη ιχνηλασιμότητα που εξασφαλίζεται και μόνο το 29 % των ΥΕΤ προχωρούν περισσότερο και δημιουργούν ένα πληρέστερο σύστημα ιχνηλασιμότητας.

4.3. Χρήση της προαιρετικής επισήμανσης της καταγωγής και συστήματα ποιότητας της ΕΕ

Η διαβούλευση με τους εταίρους αποκάλυψε ότι η προαιρετική επισήμανση της καταγωγής χρησιμοποιούνταν σπάνια στους τομείς τροφίμων που κάλυπτε η έκθεση. Τέτοια συστήματα χρησιμοποιούνται μόνο για πολύ μικρό μέρος της συνολικής παραγωγής ενός συγκεκριμένου προϊόντος (για παράδειγμα < 1% της συνολικής αγοράς καφέ) και κυρίως για το τμήμα της αγοράς με υψηλή αξία. Τα προϊόντα που φέρουν λογότυπο συστήματος ποιότητας της ΕΕ, όπως προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ), προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ) ή εγγυημένο παραδοσιακό ιδιότυπο προϊόν (ΕΠΙΠ) δεν είναι εκείνα που κυριαρχούν στις περισσότερες κατηγορίες τροφίμων που εμπίπτουν στο πεδίο που εξετάζει η έκθεση. Οι ενδείξεις αυτές δεν είναι πάντοτε ενδείξεις της προέλευσης των πρώτων υλών αλλά μπορούν να συνδέονται, για παράδειγμα, με τεχνογνωσία της περιοχής ή να παραπέμπουν στον τόπο παραγωγής.

5. ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η έρευνα στους καταναλωτές αποδεικνύει ότι η επισήμανση της καταγωγής είναι στοιχείο που επηρεάζει επίσης τη συμπεριφορά τους, έπειτα από το στοιχείο της τιμής, της γεύσης, της ημερομηνίας λήξης / κατανάλωσης κατά προτίμηση πριν από, της πρακτικής ευκολίας και/ή της εμφάνισης.

Το ενδιαφέρον για την επισήμανση της καταγωγής φαίνεται γενικά μικρότερο για τα προϊόντα τα οποία αφορά η παρούσα μελέτη, ωστόσο αγγίζει τα τρία τέταρτα των καταναλωτών που απάντησαν στη μελέτη της FCEC. Στη μελέτη της FCEC, το ενδιαφέρον που εκδηλώνουν οι καταναλωτές για τον τόπο καλλιέργειας ή εκτροφής φαίνεται εξίσου σημαντικό με το ενδιαφέρον τους για τον τόπο παραγωγής αλλά, όταν απαντούν για συγκεκριμένες περιπτώσεις, προτιμούν σαφώς τις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο παραγωγής.

Οι καταναλωτές που απάντησαν, στη συντριπτική πλειονότητά τους, θα προτιμούσαν πληροφορίες όσον αφορά την καταγωγή σε επίπεδο χώρας.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους ζητούν οι καταναλωτές να επισημαίνεται η καταγωγή, υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ κρατών μελών. Για το 42,8 % των καταναλωτών της ΕΕ που ρωτήθηκαν, η επισήμανση της καταγωγής χρησιμοποιείται για να ευνοηθεί η εθνική ή τοπική παραγωγή σε σχέση με άλλους τόπους καταγωγής του τροφίμου. Για το 12,9 % των καταναλωτών της ΕΕ, η επισήμανση της καταγωγής θεωρείται ότι προσφέρει σιγουριά για την ποιότητα του τροφίμου. Λόγοι

[12] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων, ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ. 1.

που συνδέονται με το περιβάλλον κινούν το ενδιαφέρον περίπου του 12,8 % των καταναλωτών της ΕΕ. Η επισήμανση της καταγωγής καθησυχάζει επίσης το 10,8 % των καταναλωτών της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων που αγοράζουν.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ ορισμένοι από τους παραπάνω λόγους ενδιαφέροντος για την καταγωγή του τροφίμου μπορούν να θεωρηθούν θεμιτοί (π.χ. υποστήριξη των τοπικών προϊόντων, χαρακτηριστικά του προϊόντος και περιβαλλοντικές ανησυχίες), άλλοι λόγοι που αναφέρθηκαν δεν είναι έγκυροι. Πρόκειται ειδικά για την περίπτωση που η καταγωγή συνδέεται με την ασφάλεια, αφού τα προϊόντα που είτε παράγονται είτε εισάγονται οπουδήποτε στην ΕΕ πρέπει να είναι «ασφαλή». Πράγματι ο πρωταρχικός σκοπός της νομοθεσίας της ΕΕ για τα τρόφιμα είναι η κατοχύρωση της ασφάλειας των τροφίμων. Οι έλεγχοι που διενεργούνται στα κράτη μέλη από την αρμόδια υπηρεσία της Επιτροπής (το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων) παρέχουν σωρεία αποδείξεων για το σταθερά υψηλό επίπεδο ασφάλειας που παρέχει η εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ. Ομοίως, διενεργούνται έλεγχοι σε τρίτες χώρες για να εξασφαλίζεται ότι τα προϊόντα που εξάγονται ανταποκρίνονται στα πρότυπα ασφάλειας της ΕΕ.

Όσον αφορά την προθυμία των καταναλωτών να πληρώνουν για να έχουν πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή, οι μαρτυρίες είναι διάσπαρτες και μερικές φορές αντιφατικές, κάτι που μπορεί να οφείλεται σε μεθοδολογικό σφάλμα. Προηγούμενες μελέτες σχετικά με την προθυμία των καταναλωτών να πληρώνουν κατέδειξαν ότι, παρά το ενδιαφέρον τους για συγκεκριμένες πληροφορίες, οι καταναλωτές δεν είναι πρόθυμοι να αγοράζουν προϊόντα πιο ακριβά για να έχουν τις πληροφορίες αυτές[13]. Ωστόσο, όπως εκτιμά η μελέτη της FCEC, υπάρχει μεγάλη προθυμία πληρωμής για τα προϊόντα τα οποία εξετάζει η μελέτη (+30 % για τις πληροφορίες σε επίπεδο ΕΕ, +40-50 % για τις πληροφορίες σε επίπεδο χώρας). Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των προθέσεων των καταναλωτών και της συμπεριφοράς τους στην πράξη.

6. ΠΙΘΑΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΜΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΑ ΤΡΟΦΙΜΑ, ΣΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΑ ΜΟΝΟ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΝ ΣΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟ 50 % ΤΟΥ ΤΡΟΦΙΜΟΥ

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης εξετάζονται τα εξής σενάρια:

– Σενάριο 1: επισήμανση καταγωγής σε προαιρετική βάση (διατήρηση του *status quo*)·

– Σενάριο 2: υποχρεωτική επισήμανση καταγωγής με βάση το στοιχείο ΕΕ/εκτός ΕΕ ή ΕΕ/τρίτη χώρα·

– Σενάριο 3: υποχρεωτική επισήμανση καταγωγής στην οποία αναγράφεται το κράτος μέλος ή η τρίτη χώρα·

– Σενάριο 4: υποχρεωτική επισήμανση καταγωγής στην οποία αναγράφεται άλλη γεωγραφική οντότητα (περιφέρεια).

[13] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό (COM(2013)755).

Για τα σενάρια 2, 3 και 4, μελετήθηκαν διάφοροι κανόνες εφαρμογής για καθεμία από τις τρεις βασικές κατηγορίες προϊόντων:

– Κανόνας εφαρμογής α: τόπος παραγωγής: η καταγωγή μπορεί να ορίζεται στον τελωνειακό κώδικα, δηλαδή ως η χώρα στην οποία έχει παραχθεί εξ ολοκλήρου το προϊόν ή στην οποία υπέστη την τελευταία ουσιώδη τροποποίησή του·

– Κανόνας εφαρμογής β: τόπος καλλιέργειας ή εκτροφής της βασικής πρώτης ύλης, δηλαδή τόπος συγκομιδής των οπωροκηπευτικών και των σιτηρών ή τόπος αλιείας για τα μεταποιημένα αλιευτικά προϊόντα·

– Κανόνας εφαρμογής γ: και οι δύο προαναφερόμενοι.

7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

7.1. Ο αντίκτυπος στη συμπεριφορά των καταναλωτών

Βάσει του σεναρίου 1, ο αριθμός των πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή εξαρτάται μάλλον από τη ζήτηση του καταναλωτή. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει επίπτωση στις τιμές των τροφίμων, η επιλογή αυτή αναμένεται να ικανοποιήσει τους καταναλωτές που δίνουν μεγάλη σημασία στις τιμές των τροφίμων. Οι νέοι κανόνες για την προαιρετική επισήμανση της καταγωγής θα βοηθήσουν έτσι κι αλλιώς τους καταναλωτές να μην παραπλανηθούν όσον αφορά την πραγματική καταγωγή του πρωταρχικού συστατικού τροφίμων με ισχυρισμό συγκεκριμένης καταγωγής, επειδή αν το πρωταρχικό συστατικό ήταν διαφορετικής καταγωγής, αυτό θα έπρεπε να επισημανθεί.

Το σενάριο 2 αναμένεται να ικανοποιήσει τους καταναλωτές μόνο αν το προϊόν φανεί στον καταναλωτή ασφαλέστερο ή καλύτερο ποιοτικά σε σύγκριση με το προϊόν τρίτων χωρών, πράγμα αβέβαιο. Συχνά, αυτό το επίπεδο πληροφοριών θεωρείται επίσης υπερβολικά γενικό και πως δεν αξίζει το πρόσθετο κόστος που μεταβιβάζεται στους τελικούς καταναλωτές, ακόμη και αν το πρόσθετο αυτό κόστος είναι χαμηλότερο από το κόστος που συνεπάγονται τα σενάρια 3 και 4.

Το σενάριο 3 αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερη ικανοποίηση του καταναλωτή αλλά και σε μεγαλύτερη επίπτωση στο κόστος παραγωγής σε σύγκριση με το σενάριο 2 και, ως εκ τούτου, σε μεγαλύτερη αύξηση της τιμής για τους καταναλωτές. Ο αντίκτυπος της εν λόγω επισήμανσης της καταγωγής θα μεταφραζόταν ασφαλώς και σε μια προτίμηση για τα εθνικά προϊόντα.

Το τέταρτο σενάριο δεν φαίνεται να το προτιμούν οι καταναλωτές σε σύγκριση με την επιλογή της αναγραφής της καταγωγής σε επίπεδο χώρας. Η επιλογή αυτή αναμένεται επίσης να οδηγήσει σε πολύ υψηλότερο πρόσθετο κόστος για τους ΥΕΤ και, ως εκ τούτου, σε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές.

7.2. Οικονομικός αντίκτυπος

Δεδομένου ότι οι ΥΕΤ αμφισβήτησαν την εφικτότητα του σεναρίου 4 και δεδομένης της απουσίας μεγαλύτερου ενδιαφέροντος από τους καταναλωτές για το σενάριο 4 σε σύγκριση με το σενάριο 3, ο οικονομικός αντίκτυπος αναφέρεται μόνο για τα τρία πρώτα σενάρια.

Επειδή η μελέτη ασχολείται με ευρύ φάσμα κατηγοριών τροφίμων, δεν στάθηκε δυνατό να βγουν συγκεντρωτικά δεδομένα για τον οικονομικό αντίκτυπο. Η

ποσοτικοποίηση του οικονομικού αντικτύπου, επομένως, παρέμεινε στο επίπεδο των συγκεκριμένων περιπτωσιολογικών μελετών και αναφέρεται στη μελέτη της FCEC.

7.2.1. Λειτουργικό κόστος για τους ΥΕΤ

Βάσει του σεναρίου 1, το λειτουργικό κόστος αναμένεται να διατηρηθεί στα σημερινά επίπεδα. Βάσει των σεναρίων 2 και 3, οι ΥΕΤ που θα επιλέξουν μία καταγωγή ή μικρό αριθμό διαφορετικών καταγωγών θα έχουν να αντιμετωπίσουν πρόσθετο λειτουργικό κόστος (εφάπαξ και επαναλαμβανόμενο), λόγω των προσαρμογών που αναμένεται ότι θα χρειαστούν στις πρακτικές εφοδιασμού, στα συστήματα ιχνηλασιμότητας, στη διαδικασία παραγωγής, στη συσκευασία και στις διαδικασίες εμπορίας. Βάσει του σεναρίου 3, το λειτουργικό κόστος εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 10 έως 15% σε τομείς στους οποίους δεν παρατηρείται μεγάλος αριθμός διαφορετικών καταγωγών, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις η αύξηση μπορεί να φτάσει το 30%.

Κάποιο από το κόστος αυτό θα μετριαστεί, αν επιλεγεί το σενάριο 2 ή αν εφαρμοστεί το σενάριο 3 και προβλεφθεί δυνατότητα επισήμανσης περισσότερων χωρών (δυνατότητα αναγραφής μείγματος καταγωγής για ένα προϊόν ή ακόμη επισήμανση διαφορετικών τόπων καταγωγής που θα μπορούσαν να προκύψουν στη συνέχεια, στη διάρκεια της παραγωγής). Οι ΥΕΤ εκτιμούν επίσης ότι ο κανόνας εφαρμογής που απαιτεί επισήμανση του τόπου παραγωγής είναι γενικώς λιγότερο δαπανηρός σε σχέση με την επισήμανση του τόπου καλλιέργειας ή εκτροφής, λόγω του μικρότερου αριθμού τόπων παραγωγής σε σύγκριση με τον αριθμό των τόπων καταγωγής των πρώτων υλών και του λιγότερο εκτεταμένου συστήματος ιχνηλασιμότητας που απαιτείται.

7.2.2. Αντίκτυπος στην εσωτερική αγορά και στο διεθνές εμπόριο

Βάσει του σεναρίου 2 αναμένεται ότι η εσωτερική αγορά δεν θα επηρεαστεί, επειδή το σενάριο δεν διαφοροποιεί τις καταγωγές από διαφορετικά κράτη μέλη. Ωστόσο, ανάλογα με την αντίδραση των καταναλωτών στο σήμα ΕΕ ή εκτός ΕΕ και ανάλογα, επίσης, με την προσαρμογή των πρακτικών εφοδιασμού των ΥΕΤ, μπορεί να επηρεαστεί το διεθνές εμπόριο, γεγονός που θέτει ζήτημα για τις συμφωνίες διεθνούς εμπορίου οι οποίες ισχύουν για ορισμένα από τα προϊόντα που καλύπτονται από τις μελέτες, όπως η ζάχαρη. Τρίτες χώρες εξέφρασαν επίσης τις ανησυχίες τους για δυνητικές απώλειες εξαγωγών προς την ΕΕ, λόγω του πρόσθετου κόστους παραγωγής και επισήμανσης αλλά και λόγω της προβλεπόμενης στροφής των ΥΕΤ της ΕΕ σε προμηθευτές της ΕΕ.

Το σενάριο 3, πέρα από τον αντίκτυπο που θα έχει στο διεθνές εμπόριο, παρόμοιο με το σενάριο 2, κινδυνεύει να επηρεάσει την εσωτερική αγορά, δεδομένου ότι θα εθνικοποιηθούν πιθανόν οι αλυσίδες εφοδιασμού τροφίμων, αφού περίπου οι μισοί καταναλωτές που απάντησαν δήλωσαν ότι θα προτιμούσαν προϊόντα από τη χώρα τους. Με βάση αυτό το σενάριο, παρ' όλο που τα προϊόντα της ΕΕ θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την προτίμηση των καταναλωτών στην αγορά της ΕΕ, η πρόσθετη επιβάρυνση και η ακαμψία των πρακτικών εφοδιασμού θα απέβαινε εις βάρος των ΥΕΤ της ΕΕ στη διεθνή αγορά.

7.2.3. Διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις

Για τους ΥΕΤ που προμηθεύονται πρώτες ύλες διαφορετικής καταγωγής, η πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση θα οφείλεται στην τήρηση αρχείων σχετικά με την

καταγωγή των προμηθειών που παραδίδονται και για την προσαρμογή του συστήματος ιχνηλασιμότητας. Το σταθερό κόστος αναμένεται ότι θα αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος της πρόσθετης επιβάρυνσης και θα θίγει πολύ περισσότερο τις ΜΜΕ. Μόνο οι ΜΜΕ που θα προμηθεύονται από έναν μόνο τόπο καταγωγής ή από περιορισμένο αριθμό τόπων καταγωγής δεν θα θιγούν.

Το σενάριο 1 θα έχει μάλλον αμελητέα διοικητική επιβάρυνση και μόνο για τις επιχειρήσεις που παρέχουν την καταγωγή του τελικού προϊόντος τροφίμου όταν αυτή διαφέρει από την καταγωγή του πρωταρχικού συστατικού ή συστατικών. Η συνολική επιβάρυνση βάσει του σεναρίου 2 εκτιμάται ότι είναι μικρότερη σε σχέση με το σενάριο 3 και χαμηλότερη για τον κανόνα εφαρμογής α σε σχέση με τον κανόνα εφαρμογής β.

7.2.4. Πρόσθετη επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές

Όσον αφορά τις δημόσιες αρχές, οι εκτιμήσεις που κάνουν τα κράτη μέλη για την αύξηση του κόστους ελέγχου είναι πολύ διαφορετικές. Με βάση την υπόθεση ότι η χρηματοδότηση που χορηγείται στις αρχές ελέγχου από τους κρατικούς προϋπολογισμούς δεν αυξάνεται, οι εν λόγω νέοι κανόνες μπορεί να οδηγήσουν σε μείωση της συχνότητας των ελέγχων ή σε αλλαγή των προτεραιοτήτων, που, σε συνδυασμό με την απουσία αναλυτικής μεθόδου για τον έλεγχο της καταγωγής των τροφίμων, μπορούν να οδηγήσουν σε αυξημένο κίνδυνο απάτης.

7.2.5. Κόστος για τους καταναλωτές

Η παροχή πληροφοριών για την καταγωγή αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους, που ασφαλώς θα μεταβιβαστεί κατά κύριο λόγο στους καταναλωτές (με βάση τη μελέτη της FCEC). Σύμφωνα με την προαναφερόμενη μελέτη, η σημασία αυτής της αύξησης του κόστους θα είναι από ασήμαντη έως υψηλή, ανάλογα με το τρόφιμο, με τον τομέα τροφίμων αλλά και με το κράτος μέλος.

Το σενάριο 1 δεν είναι πιθανόν να επιφέρει συνολική αύξηση των τιμών. Μόνο τα προϊόντα που φέρουν προαιρετικές πληροφορίες καταγωγής μπορούν δυνητικά να θιγούν.

Τα σενάρια 2 και 3 είναι πιθανόν να επιφέρουν συνολική αύξηση των τιμών για τον καταναλωτή, που θα είναι πολύ μεγαλύτερη στην τελευταία περίπτωση (σενάριο 3). Το σενάριο 3 καθαυτό – και σε μικρότερο βαθμό το σενάριο 2 – μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της κατανάλωσης προϊόντων τροφίμων που εμπίπτουν στο πεδίο της έκθεσης, αν η αύξηση του κόστους είναι ουσιαστική, ή στην πρόβλεψη από τον καταναλωτή μεγαλύτερου προϋπολογισμού για την αγορά αυτών των τροφίμων, τα οποία μπορεί πολλές φορές να είναι βασικά τρόφιμα.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι βάσει του σεναρίου 3 η εθνικοποίηση της αλυσίδας τροφίμων θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στην απασχόληση, λόγω αναδιοργάνωσης της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων, θετικό αντίκτυπο σε ορισμένες περιπτώσεις και αρνητικό αντίκτυπο σε άλλες.

7.2.6. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Η εισαγωγή υποχρεωτικών κανόνων για τις πληροφορίες καταγωγής μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της σπατάλης τροφίμων και τη μείωση της ενεργειακής απόδοσης, επειδή θα δημιουργηθούν περισσότερες γραμμές παραγωγής ή παρτίδες παραγωγής, περισσότερα διακριτά προϊόντα τροφίμων (αποθήκες διατήρησης αποθεμάτων) στην αγορά της ΕΕ και περισσότεροι δίαυλοι διανομής για τη διανομή

τους. Ο αντίκτυπος αυτός θα είναι πολύ εντονότερος για το σενάριο 3 σε σύγκριση με το σενάριο 2, ενώ για το σενάριο 1 θα είναι μηδενικός ή ελάχιστος.

Ωστόσο τα σενάρια 2 και 3 θα μπορούσαν να δώσουν κίνητρα για την κατανάλωση περισσότερων προϊόντων που παράγονται τοπικά, πράγμα που θα είχε ευεργετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, χάρη στον περιορισμό της δυνητικής ρύπανσης από τις μεταφορές.

7.3. Κόστος και οφέλη των διάφορων σεναρίων

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει περίληψη των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων των διάφορων σεναρίων για την αναγραφή της καταγωγής.

Σενάρια		**Αντίκτυπος στους καταναλωτές με βάση τη μελέτη της FCEC**	**Οικονομικός αντίκτυπος με βάση τη μελέτη της FCEC**
Σενάριο 1 – Διατήρηση της προαιρετικής αναγραφής της καταγωγής	Κόστος	Δεν εγγυάται τη συστηματική παροχή πληροφοριών για την καταγωγή στους καταναλωτές	Το πρόσθετο λειτουργικό κόστος θα διατηρηθεί στο ελάχιστο επίπεδο Περιορισμένη διοικητική επιβάρυνση για επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές Μηδενικές ή περιορισμένες αυξήσεις τιμών
	Οφέλη	Οι τιμές των τροφίμων θα διατηρηθούν στα σημερινά τους επίπεδα, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζεται προαιρετική επισήμανση του τροφίμου και η καταγωγή του πρωταρχικού συστατικού είναι διαφορετική Οι καταναλωτές που δεν δίνουν καμία ιδιαίτερη σημασία στην καταγωγή δεν θα χρειαστεί να επωμιστούν το πρόσθετο κόστος λόγω αναγραφής της καταγωγής Οι καταναλωτές που θέλουν να γνωρίζουν την καταγωγή μπορούν να επιλέγουν προϊόντα στα οποία αναγράφεται η πληροφορία αυτή	Δεν αναμένεται να οδηγήσει σε κερματισμό της εσωτερικής αγοράς και επομένως δεν θα επηρεαστεί το ενδοενωσιακό εμπόριο Η απουσία πρόσθετης επιβάρυνσης ενδέχεται να βοηθήσει να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα των ΥΕΤ της ΕΕ στη διεθνή αγορά
Σενάριο 2 – Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο ΕΕ/εκτός ΕΕ ή τρίτης χώρας	Κόστος	Οι πληροφορίες για την καταγωγή δεν θα είναι και πολύ κατατοπιστικές, επειδή θα είναι πολύ γενικές Οι πληροφορίες μπορεί να δημιουργούν και άλλες απορίες σχετικά με την ακριβέστερη καταγωγή του τροφίμου, ακόμη και στους καταναλωτές που a priori δεν ενδιαφέρονταν για τέτοιες πληροφορίες, πράγμα που θα οδηγήσει σε κάποια απογοήτευση Το πρόσθετο κόστος για την αναγραφή της καταγωγής θα	Οι ΥΕΤ θα επωμιστούν ορισμένο λειτουργικό κόστος, λόγω προσαρμογών στην αλυσίδα εφοδιασμού και παραγωγής Στους περισσότερους τομείς, το κόστος αυτό εκτιμάται ότι θα είναι από αμελητέο ως μέτριο για τον κανόνα εφαρμογής α και από μέτριο ως υψηλό για τους κανόνες εφαρμογής β και γ Πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση για επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές αλλά μικρότερη απ’ ό,τι στο σενάριο 3

Σενάρια		Αντίκτυπος στους καταναλωτές με βάση τη μελέτη της FCEC	Οικονομικός αντίκτυπος με βάση τη μελέτη της FCEC
		μεταβιβαστεί πιθανώς στους καταναλωτές	
	Οφέλη	Εγγυάται τη συστηματική παροχή πληροφοριών για την καταγωγή στους καταναλωτές Θα μπορούσε να εκληφθεί ως σήμα ποιότητας και ασφάλειας	Πιο ευέλικτο για τις πρακτικές εφοδιασμού σε σύγκριση με το σενάριο 3 Λόγω της αναγνωρισμένης ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων στην ΕΕ, θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της θέσης των προϊόντων τροφίμων της ΕΕ στο διεθνές εμπόριο
Σενάριο 3 – Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο ΚΜ/τρίτης χώρας	Κόστος	Ο αντίκτυπος στις τιμές των τελικών προϊόντων αναμένεται ότι θα είναι αισθητά εντονότερος σε σχέση με το σενάριο 2 Αυτό θα έχει επίδραση στον προϋπολογισμό που αφιερώνουν οι καταναλωτές για τρόφιμα, επειδή πολλά προϊόντα θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της νομικής απαίτησης	Όλοι οι ΥΕΤ αναμένεται ότι θα επωμιστούν ορισμένο λειτουργικό κόστος, λόγω διπλών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, κερματισμού των διεργασιών παραγωγής, πληρέστερων συστημάτων ιχνηλασιμότητας, αλλαγών ετικετών Σύμφωνα με τη μελέτη της FCEC, το λειτουργικό κόστος εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 10 έως 15% σε τομείς στους οποίους δεν παρατηρείται μεγάλος αριθμός διαφορετικών καταγωγών, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις η αύξηση μπορεί να φτάσει το 30% Η διοικητική επιβάρυνση για τους ΥΕΤ και τις αρχές ελέγχου αναμένεται να είναι υψηλότερη σε σχέση με το σενάριο 2 Αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερο κερματισμό της αγοράς των διάφορων τομέων τροφίμων, σε εθνικοποίηση της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και σε χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα στη διεθνή αγορά
	Οφέλη	Εγγυάται τη συστηματική παροχή πληροφοριών για την καταγωγή στους καταναλωτές Βελτιώνει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στα τρόφιμα	Μπορεί να δώσει ώθηση σε ορισμένες εγχώριες πωλήσεις, λόγω διατροφικού εθνικισμού
Σενάριο 4 – Υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε χαμηλότερο επίπεδο (περιφέρειας)		Δεν έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους καταναλωτές σε σύγκριση με το σενάριο 3	Μεγαλύτερος αντίκτυπος σε σύγκριση με το σενάριο 3

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ως παράγοντας που επηρεάζει τις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών, το ενδιαφέρον των καταναλωτών για την επισήμανση της καταγωγής κατατάσσεται μετά από την τιμή, τη γεύση, την ημερομηνία λήξης / κατανάλωση κατά προτίμηση πριν από, την πρακτική ευκολία και/ή την εμφάνιση. Ακόμη και αν τα δύο με τρία τέταρτα των καταναλωτών ισχυρίζονται ότι ενδιαφέρονται για την επισήμανση της καταγωγής στα μη μεταποιημένα τρόφιμα, στα τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και στα συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου, ενδιαφέρονται λιγότερο σε σύγκριση με κατηγορίες τροφίμων όπως το κρέας, τα προϊόντα κρέατος ή τα γαλακτοκομικά προϊόντα.

Οι καταναλωτές συνδέουν τις πληροφορίες για την καταγωγή με διάφορα στοιχεία όπως η ποιότητα, η ασφάλεια, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες και δηλώνουν επίσης ότι θα αγόραζαν εθνικά προϊόντα για να υποστηρίξουν την οικονομία της χώρας τους, ωστόσο οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι σημαντικές. Θα προτιμούσαν πληροφορίες καταγωγής σε επίπεδο χώρας αντί του επιπέδου ΕΕ/εκτός ΕΕ και φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για τον τόπο παραγωγής παρά για τον τόπο καλλιέργειας ή εκτροφής της πρώτης ύλης.

Τα μη μεταποιημένα τρόφιμα, τα τρόφιμα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό και τα συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50 % του τροφίμου συνιστούν κατηγορίες τροφίμων που συγκεντρώνουν πολύ διαφορετικά προϊόντα, για τα οποία τόσο το ενδιαφέρον του καταναλωτή σχετικά με τις πληροφορίες καταγωγής όσο και ο οικονομικός αντίκτυπος της επιβολής υποχρεωτικής επισήμανσης καταγωγής ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό.

Οι αλυσίδες εφοδιασμού για τις τρεις κατηγορίες τροφίμων που εμπίπτουν στο πεδίο της έκθεσης δείχνουν ότι η καταγωγή των συστατικών συχνά ποικίλλει με σκοπό να διατηρούνται χαμηλά οι τιμές αγοράς και να διατηρείται η ποιότητα του τελικού προϊόντος. Επομένως, η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο ΕΕ και, κατά μείζονα λόγο, σε επίπεδο χώρας είναι εξαιρετικά σύνθετη για να εφαρμοστεί σε πολλούς τομείς τροφίμων, οδηγεί δε σε ουσιαστική αύξηση του κόστους παραγωγής, η οποία μεταβιβάζεται τελικά στους καταναλωτές.

Η επισήμανση της καταγωγής σε προαιρετική βάση είναι το σενάριο που διαταράσσει λιγότερο την αγορά και διατηρεί το κόστος του προϊόντος στα σημερινά επίπεδα. Δεν προσφέρει ικανοποιητική λύση στη ζήτηση των καταναλωτών για συστηματική αναγραφή των πληροφοριών καταγωγής, αλλά οι καταναλωτές μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να επιλέγουν τρόφιμα στα οποία παρέχονται οι πληροφορίες καταγωγής σε προαιρετική βάση από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων. Η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο ΕΕ (ΕΕ/εκτός ΕΕ ή ΕΕ/τρίτη χώρα) οδηγεί σε λιγότερο σημαντικές αυξήσεις του κόστους παραγωγής και σε μικρότερη επιβάρυνση τόσο για τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων όσο και για τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, αλλά η ικανοποίηση των καταναλωτών δεν θα είναι τόσο μεγάλη όσο με την υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο χώρας. Σε αντίθεση με την επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο ΕΕ, η επισήμανση της καταγωγής σε επίπεδο χώρας αναμένεται ότι θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά και θα συνοδευτεί ίσως από αύξηση της κατανάλωσης τοπικών τροφίμων σε ορισμένες αγορές.

Και τα δύο σενάρια της υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής σε επίπεδο ΕΕ και σε επίπεδο χώρας θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον διεθνή εφοδιασμό σε τρόφιμα και να παρεμποδίσουν ισχύουσες εμπορικές συμφωνίες με τρίτες χώρες. Πρόσθετοι κανόνες επισήμανσης ενδέχεται να μειώσουν την ανταγωνιστικότητα των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων της ΕΕ στη διεθνή αγορά, ενώ οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων από τρίτες χώρες ανησυχούν για το δυνητικό πρόσθετο κόστος παραγωγής και την απώλεια εξαγωγών προς την ΕΕ, επειδή οι καταναλωτές θα προτιμούν τρόφιμα καταγωγής ΕΕ.

Τέλος, η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής αναμένεται ότι θα αποτελέσει πρόσθετη επιβάρυνση για τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, ιδίως στο σημερινό οικονομικό περιβάλλον, αν θα πρέπει να αντεπεξέλθουν σε πιθανά νέα ελεγκτικά καθήκοντα σε σχέση με τις εν λόγω πρόσθετες απαιτήσεις.

Σ' αυτό το πλαίσιο και με βάση την πολιτική της Επιτροπής για καλύτερη νομοθέτηση, η προαιρετική επισήμανση της καταγωγής σε συνδυασμό με τα ισχύοντα ήδη συστήματα υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής για συγκεκριμένα τρόφιμα ή κατηγορίες τροφίμων φαίνεται ως η μόνη ενδεδειγμένη επιλογή. Διατηρεί τις τιμές πώλησης στα σημερινά επίπεδα και δίνει ταυτόχρονα τη δυνατότητα στους καταναλωτές να επιλέγουν προϊόντα συγκεκριμένης καταγωγής, αν το επιθυμούν, ενώ δεν θίγει την ανταγωνιστικότητα των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων ούτε έχει αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά και στο διεθνές εμπόριο.